

Aleg. 233

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania Kółek rolniczych i powiększenia funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu, uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 28. grudnia 1898 Komisji gospodarstwa krajowego przekazaniem, Wydział krajowy szczegółowo zdaje sprawę z wykonania uchwał, przez Wysoki Sejm dnia 17. lutego 1898 powziętych, a w pierwszym rzędzie z udzielenia subwencji na różne cele Kółek rolniczych i ze sposobu ich użycia przez Zarząd Kółek.

Subwencje krajowe - oprócz rat na fundusz pożyczkowy Kółek rolniczych - wynoszą razem 8.200 zł., a mianowicie: 1. na zakładanie Kółek i ich lustracje gospodarskie 5.000 zł., 2. na utrzymanie handlowych lustratorów sklepików wiejskich 2.000 zł., na praktyczne kursy handlowe dla sklepikarzy wiejskich 1.200 zł.

Z zestawienia dochodów i wydatków Towarzystwa Kółek rolniczych przekonujemy się, że lustracje gospodarskie kosztowały w r. 1897 - 3.344 zł., tak, że z subwencji 5.000 zł. pozostałoby jeszcze 1.656 zł. na koszt zakładania Kółek, których w roku 1897 powstało 71, rozrzuconych w 36 powiatach. Lustracje, połączone z praktycznymi pouczeniami gospodarzami, dokonano w 345 gminach, położonych w 20 powiatach.

Lustracje handlowe kosztowały 2.080 zł., t. j. o 80 zł. więcej, niż subwencja krajowa. Kosztem tym dokonano lustracji 130 sklepików w 18 powiatach.

Praktyczne kursy handlowe kosztowały 2.223 zł., - o 1.023 zł. więcej, niż przeznaczona na ten cel subwencja krajowa.

W ten sposób subwencje, w r. 1897 udzielone, zostały ściśle użyte na cele, na które były przeznaczone. Rachunku za rok 1898 w chwili przedkładania Wys. Sejmowi swego sprawozdania, Wydział krajowy jeszcze mieć nie mógł.

Wspomnianą na wstępie uchwałą z dnia 17. lutego 1898 - Wys. Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, by potrzebę powiększenia funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych ponownie zbadał i na najbliższej sesji sejmowej odpowiednie wnioski przedłożył.

Fundusz ten, pierwotną uchwałą Wys. Sejmu z r. 1890 do 15.000 zł. ograniczony, a następnie uchwałą z 13. lutego 1897 o 10.000 zł. podwyższony, wynosi według gotowego już zamknięcia rachunków z dniem 31. grudnia 1898 - 25.686 zł. 85 ct., z czego 25.293 zł. 85 ct. jest na pożyczkach udzielonych Kółkom rolniczym, zaś 393 zł. na lokacji w Banku krajowym. W ciągu roku 1898 udzielono Kółkom rolniczym pożyczek 13.900 zł., co jednak w obec tego, że w ciągu roku wpłynęło ze spłaty ratałnej udzielonych pożyczek 7.473 zł. byłoby niemożliwym, gdyby nie była wpłynęła ostatnia rata z funduszu krajowego na zasilenie funduszu pożyczkowego w kw. 5.000 zł. Jeżeli dodamy, że zapas początkowy funduszu tego z dniem 1. stycznia 1898 wynosił 1.723 zł., podczas gdy z dniem 1. stycznia 1899 zapas wynosi tylko 393 zł., to okaże się niewątpliwem, że przy braku dalszej dotacji z funduszu krajowego w r. 1899, mógłby ten fundusz pożyczkowy zaledwie w bardzo drobnej części uczynić zadość uzasadnionym żądaniom Kółek, proszących o pożyczki.

Podane powyżej cyfry dowodzą, iż obecny stan funduszu tego jest jeszcze bardzo niewystarczający. Do tego samego wyniku dochodzi się także na podstawie podanych w sprawozdaniu Wydziału krajowego dat, co do sumy żądań, w porównaniu z sumą udzielonych pożyczek. I tak w ciągu roku 1898 wniesiono prośby o pożyczki w łącznej kwocie 39.500 zł. Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych obniżył te żądania do kwoty 26.600 zł., co Wydział krajowy jeszcze zredukował o 3.900 zł. Gdybyśmy przeto przypuścili, że pomimo wzrostu i rozwoju Kółek i sklepików suma uzasadnionych podań o pożyczki nie będzie wyższą, niż w roku 1898 — to zawsze jeszcze brakłoby w roku 1899 blisko 10.000 zł., ażeby tym uzasadnionym żądaniom uczynić można zadość.

Z tych zatem powodów Komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z Wydziałem krajowym uznaje konieczną potrzebę wydatnego podwyższenia funduszu pożyczkowego dla handlowej działalności Kółek rolniczych — uwzględniając zaś konieczność ostrożnego postępowania w podwyższaniu wydatków budżetu krajowego — poprzestaje na przyjęciu wniosku Wydziału krajowego, który zamiast podwyższenia funduszu pożyczkowego do 100.000 zł. jak prosi Zarząd główny, wnosi o podwyższenie do kwoty 40.000 zł. — przez wstawianie w budżet przez trzy lata po 5.000 zł.

W związku z tym przedmiotem pozostają dwie petycye, Komisji gospodarstwa krajowego do sprawozdania przekazane — a mianowicie petycya Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych o subwencyę na zakładanie wzorowych gospodarstw w kraju, i petycya Kółka rolniczego w Wołczy dolnej o pożyczkę. Pierwsza z tych petycyj porusza myśl, w naszym kraju nową, gdzieindziej już od dawna ze skutkiem zastosowaną, żeby przez wzorowe gospodarstwo zostające pod stałym nadzorem i kierownictwem fachowem wpływać na ulepszenie gospodarstw włościańskich i zapomocą przykładu zachęcać do stosowania w tych gospodarstwach takich wyników techniki rolniczej, które się praktycznemi i dla naszych stosunków odpowiedniemi okazały. Komisya gospodarstwa krajowego jednak nie może już teraz zalecać wstawienia na ten cel jakiegokolwiek kwoty do budżetu — naprzód dla tego, że budżet krajowy na rok 1899 jest już zamknięty a powtóre, że sprawa, w petycyi Towarzystwa Kółek rolniczych poruszona, wymaga jeszcze bardzo szczegółowego rozpatrzenia i porozumienia z Zarządem głównym Towarzystwa. Z tego powodu Komisya gospodarstwa krajowego przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek odesłania tej petycyi do Wydziału krajowego. Takież sam wniosek przedkłada Komisya co do petycyi Kółka rolniczego w Wołczy dolnej o pożyczkę, co należy już ściśle do zakresu działania władzy wykonawczej.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya gospodarstwa krajowego wnosi — Wyscki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o popieraniu Kółek rolniczych.

2. Fundusz pożyczkowy dla przemysłowo-handlowej działalności Kółek rolniczych, będzie podwyższony z kwoty 25.000 zł. do kwoty 40.000 zł. — przez wpłacenie do tegoż funduszu trzech rocznych rat po 5.000 zł. każda, od r. 1899 począwszy.

3. W rubrykę XV. budżetu krajowego na rok 1899 wstawia się na ten cel jako pierwszą roczną ratę kwotę 5.000 zł. w. a.

4. Petycyę Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych L. 599/s. — 403/pet. o udzielenie subwencyi na zakładanie wzorowych gospodarstw włościańskich w kraju, odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosków.

5. Petycyę L. 1743/s. — 1411/pet. Kółka rolniczego w Wołczy dolnej o pożyczkę w kwocie 150 zł. w. a. przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

We Lwowie, dnia 21. marca 1899.

Przewodniczący:
Sanguszeko.

Sprawozdawca:
Romanowicz.